

JULKISEN ALAN
U N I O N I

23.4.2018

Eduskunta
Hallintovaliokunta

HE14/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa sekä valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisointia koskevaksi lainsäädännöksi

Julkisen alan unioni JAU ry:n lausunto

Julkis- ja yksityisalojen toimihenkilöliitto Jytyn ja Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL:n muodostama neuvottelujärjestö Julkisen alan unioni JAU ry kiittää mahdollisuudesta esittää näkemyksensä asiantuntijana maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa sekä valtion lupa-, ohjaus ja valvontatehtävien uudelleenorganisointia koskevan lainsäädännön valmisteluun.

Henkilöstön asema ja tulevaisuus

JAU ry kiinnittää huomiota siihen, kuinka epävarmalta henkilöstön asema vaikuttaa lakiesityksen perusteella. Esimerkkinä nostamme esille kehittämis- ja hallintokeskus KEHA:n, jonka osalta todetaan, että henkilöstö siirtyisi maakuntiin ja maakuntien valtakunnallisiin palvelukeskuksiin. Siirtyvien työntekijöiden määrän arvio tarkentuu valmistelun edetessä. Esityksessä myös todetaan, että erityisesti KEHA-keskuksen henkilöstön määrään kohdistuu voimakkaita vähentämispaineita, koska KEHA-keskuksen henkilöstön tehtävät koostuvat hallintotehtävistä.

JAU ry esittää henkilöstölle työsuhteen irtisanomissuojaa, joka olisi voimassa vuoteen 2025 saakka. Se toimii kannustimena maakunnissa tarvittavan työvoiman varmistamisessa. Kyseinen irtisanomissuoja edistää työntekijöiden valmiuksia sopeutua muutokseen ja luo turvallisuutta työelämään.

JAU ry:n mielestä henkilöstön sitouttamiseen ja siirtymiseen työstä työhön on hyvä luoda julkisen sektorin yhtenäistyömarkkinat siirtymäajaksi vuoteen 2025 asti.

Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL

Sörnäisten rantatie 23
PL 101
00531 Helsinki

Sörnäs strandväg 23
Pb 101
00531 Helsingfors

puh./tfn 010 770 31
faksi/fax 010 7703 330
www.jhl.fi

Julkis- ja yksityisalojen toimihenkilöliitto Jyty ry

Asemamiehenkatu 4
00520 Helsinki

Stationskarlsgatan 4
00520 Helsingfors

puh./tfn 020 789 3799
faksi/fax 020 789 3790
www.jytyliitto.fi

JULKISEN ALAN U N I O N I

Tällä turvataan se, että saatavilla on nopeasti osaavaa työvoimaa ja laadukasta palvelutoimintaa. Samalla ehkäistään työttömyysasteen nousu. Vuosien 2020–2021 aikana maakuntien tulee kuntien, kuntayhtymien, kuntayhtiöiden ja vastaavien välillä tehdä velvoittava toimeenpanosuunnitelma työttömyysuhan alla olevista henkilöistä ennen kuin voidaan rekrytoida uusia henkilöitä maakuntakonserniin. Samaa periaatetta noudatetaan valtion työsopimus- ja virkasuhteisiin.

JAU:n mielestä tarvitaan muutosturvaohjelma, jolla pidetään huoli henkilöstön siirtymisestä työstä työhön. Muutoksen toimeenpanija on valtio lainsäädäntömuutoksen kautta, joten siksi se on luonteva taho organisoimaan ja rahoittamaan ohjelmaa. Hallituksen on varattava muutosturvaohjelmalle tarvittava rahoitus. Ohjelma koskee kaikkia julkisen sektorin työnantajia, joiden työntekijöitä on irtisanomisuhan alla. Ohjelma valmistellaan työmarkkinaosapuolten ja valtion kanssa.

Muutoksessa tarvitaan myös laajaa yhteistoimintamenettelyä, jossa huolehditaan työttömyysuhan alla olevien työntekijöiden siirtymisestä maakuntien organisaatioiden välillä. Voimaanpanolakiin on kirjattava periaatepäätös maakuntien henkilöstöpoliittisesta linjasta, jossa määritellään muutokseen liittyvät työntekijän työuraa edistävät toimenpiteet. Tällaisia ovat muun muassa 1. Laaja osaamiskartoitus, joka koskee koko henkilöstöä 2. Henkilöstön kouluttaminen uusiin ja muuttuneisiin työtehtäviin 3. Työnhaussa tukeminen 4. Toimivan maakunnallisen ja yli työnantajarajojen ulottuvan yhteistoimintamenettelyn järjestäminen 5. Ikääntyneiden työntekijöiden vahvan suojan järjestäminen 6. Lähellä eläkeikää olevien henkilöiden työllistymisen takaaminen heidän eläketurvansa vuoksi.

JAU ry pitää erittäin huolestuttavana, että tukipalveluja tuottavien ammattilaisten merkitystä ei ole huomioitu kunnolla sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistuksessa, vaikka heidän työnsä on erityisesti terveyspalveluissa ydintoimintaa. JAU ry:n mielestä tukipalvelujen työntekijöiden asema maakuntaudistuksessa tulee ottaa keskeiseen tarkasteluun muutosta suunniteltaessa ja toteuttaessa.

JULKISEN ALAN U N I O N I

Käsittelyssä olevassa esityksessä todetaan, että henkilöstön siirroissa noudatetaan liikkeenluovutuksen periaatteita. Liikkeenluovutuksen periaatteita noudatettaisiin myös tilanteessa, jossa maakunnat järjestäisivät palvelujaan yhtiöön, kun yhtiöittäminen on tehty 31.12.2021 mennessä.

JAU ry toteaa, että työntekijän suojaksi asetettuja määräaikoja tulee pidentää niin, että ne ovat riittävän pitkät huomioiden muutos aika.

Henkilöstön eläketurva

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus vaikuttaa muun muassa sote-alan työntekijöiden eläkerahoitukseen.

JAU ry pitää tärkeänä, että muutoksessa turvataan julkisen sektorin luvatut eläkkeet siten, ettei kenenkään eläketurva nykytilanteesta heikkene sekä turvataan eläkkeiden rahoitus.

Tasa-arvo, samapalkkaisuus ja palkkaharmonisointi

Maakuntauudistuksen henkilöstövaikutukset on arvioitava koko muutosprosessin aikana ja tarvittaessa suunnitelmiin on tehtävä muutoksia. Maakuntiin on luotava tasa-arvotyötä tukevat rakenteet.

JAU ry:n mielestä on ehdottoman tärkeää, että tasa-arvoasia otetaan huomioon maakuntauudistuksessa. JAU ry pitää myös tärkeänä, että henkilöstön edustajien mahdollisuus osallistua tasa-arvotyöhön varmistetaan. Maakuntauudistuksen henkilöstövaikutukset on arvioitava koko prosessin aikana, ja tarvittaessa suunnitelmiin on tehtävä muutoksia. Maakuntiin on luotava tasa-arvotyötä tukevat rakenteet.

Tulevien maakuntien muutosta ei olla tukemassa riittävästi. Rahojen riittävyys vaikuttaa jopa palkkaharmonisoinnin toteuttamiseen. Maakunnat tarvitsevat tukea muutuskustannuksiin muun muassa uuden hallinnon ja uusien rakenteiden luomiseksi.

JULKISEN ALAN U N I O N I

JAU ry toteaa, että palkkojen yhdenmukaistamisvelvoitteesta tulisi laatia yleissäännös maakuntia koskevaan säädökseen. Palkkaharmonisointi ei ole työnantajalle vapaaehtoinen, vaan velvoite, jonka toteuttamiseen tulee varautua myös taloudellisesti.

Henkilöstön hyvinvointi ja henkilöstön edustajien asema

Uuden organisaation rakentaminen on kaikkien kannalta iso asia, jossa onnistumisessa henkilöstön osallisuudella on merkityksensä. Se, kuinka henkilöstö on mukana muutoksessa, vaikuttaa työhyvinvointiin, tuottavuuteen ja tuloksellisuuteen sekä palvelujen laatuun. Henkilöstö tarvitsee tukea ja riittävää yhteistoimintaa muutosprosessissa, eikä työsuojelua ja työhyvinvointia saa unohtaa. Hyvä yhteistyötaho muutoksessa olisi Kunteko2020- ohjelma.

JAU ry:n mielestä meneillään olevaa KunTeko2020:tä olisi hyvä hyödyntää muutosprosesseissa. On myös tärkeää panostaa hyvään muutosjohtamiseen, yhteistoimintaan henkilöstön kanssa ja hyvään henkilöstöpolitiikkaan. Tuloksellinen organisaatio ja tarvittavat palvelut syntyvät parhaiten henkilöstön osaamisen jalostamisen kautta. Erityisesti henkilöstön perehdyttämiseen ja koulutukseen tulee panostaa.

Valvonta

JAU ry pitää myös hyvänä, että omavalvontaa arvioidaan edelleen. Lakiehdotuksen toteuttaminen lisäisi omavalvonnan merkitystä. Valvonta on kuitenkin iso kokonaisuus, jossa viranomaisilla on merkittävä rooli.

Omavalvonnassa henkilöstöllä on tärkeä asema, jossa palvelujen tuottajan avoimuudella on merkitystä. Omavalvonta tarvitsee toimiakseen selkeitä toimintaprosesseja, joilla myös ehkäistään ongelmia. Epäkohtiin puuttumisesta ei saa seurata sanktioita. Ennaltaehkäisevyys tulee toteutua myös valtakunnallisessa valvonnassa.

JAU ry toteaa, että omavalvonnalla ei voi korvata viranomaisvalvontaa. Lisäksi JAU ry edellyttää, että omavalvontaa kehitetään edelleen, jotta kyseisen valvonnan toteuttaminen on läpinäkyvää ja vaikuttavaa. Omavalvonnan toteuttamiseksi on oltava toimivat toimintaprosessit, joissa on huomioitu henkilöstöä koskevan ilmoitusvelvollisuuden toteuttaminen.

JULKISEN ALAN U N I O N I

Valtakunnallisesti on huolehdittava, että työnantajat hoitavat omavalvontaan liittyvät velvoitteensa, johon liittyy muun muassa työntekijöiden opastaminen ilmoitusvelvollisuutensa toteuttamiseen.

Työsuojelu

JAU ry painottaa, että työsuojeluhallinnon alueellista toimintaa ei saa heikentää muutoksessa nykyisestä. Alueelliset työsuojelulautakunnat ovat ratkaisevassa asemassa, kun työsuojeluvalvontaa kehitetään valtakunnallisesti. Kun tavoitteena on kohdentaa valvontaa sellaisille työpaikoille, joissa tarve on suurin, alueellisten työsuojelulautakuntien paikallistuntemus on ensiarvoisen tärkeää.

JAU ry painottaa työsuojelulautakuntien toiminnan kehittämistä siten, että ne hyödyttävät mahdollisimman laajasti työsuojeluvalvonnan suuntaamista ja valvonnan painopisteiden määrittämistä. Lautakuntatyöskentelyssä tulee huomioida riittävästi toimialakohtaiset eroavuudet ja valvontatarpeet. Lautakuntien määrä tulee säilyttää nykyisellään. JAU ry edellyttää, että jatkossakin lautakuntien lukumäärä, kokoonpano ja sijoittautuminen säädetään laissa.

Työsuojeluvalvonnan riippumattomuus ja puolueettomuus ovat asioita, joita JAU ry pitää erittäin tärkeinä ja välttämättöminä. Muutoksessa ja sen jälkeen on erittäin tärkeää mahdollistaa työsuojelun valvontatehtävien asianmukainen hoitaminen ja riippumattomuus. Lisäksi JAU ry pitää tärkeänä, että valtion lupa- ja valvontaviraston toiminnassa huolehditaan ja kehitetään yhteistyötä maakuntien ja kuntien kanssa.

JULKISEN ALAN U N I O N I

Omaisuusjärjestelyt

Lakiehdotuksessa todetaan, että kunnista ja kuntayhtymistä maakunnille tehtävien mukana siirtyvä irtaimisto, irtaimen omaisuuden omistusta, hallintaa ja käyttöä koskevat oikeudet sekä immateriaaliset oikeudet ja luvat ovat arvoltaan verrattain vähäisiä.

JAU ry korostaa, että kuntayhtymien omaisuus on kuntayhtymien purkautuessa kuntien omaisuutta. Esimerkiksi sairaanhoitopiirien purkautuessa kuntien on saatava omaisuudesta käypä arvo. Perustuslakia on noudatettava kiinteistöomaisuuden lisäksi irtaimen omaisuuden siirtämisessä.

Pelastustoimi

Lakiehdotuksessa todetaan pelastustoimen valvontaan ja johtamiseen liittyvistä asioista.

JAU pitää tärkeänä, että pelastustoimen osalta varmistetaan kallioväestönsuojien ylläpitotoimintojen, kuten myös varautumisen- ja huoltovarmuustoimintojen toimivuus ja kyseisten toimintojen sijoittuminen. Palo- ja pelastustoimen koulutus on samaan aikaan maakuntauudistuksen kanssa muuttumassa. Tämä aiheuttaa merkittävää lisäkoulutustarvetta vakinaiselle henkilöstölle, mikä pitää huomioida pelastustoimen resurssien osalta maakuntauudistuksessa.

Työllisyyspalvelut

TE-toimistoihin kohdistuvat suunnitelmat vaikuttavat merkittävästi henkilöstön asemaan.

JAU ry:n mielestä työllisyyspalvelujen edelleen kehittämisessä pitäisi mahdollistaa kehittämistyö, johon työntekijät osallistuvat. Työ edellyttää myös asiakastietojärjestelmien kehittämistä unohtamatta tietosuojaa.

JAU ry pitää huonona julkisten palvelujen viemistä markkinaehtoisiksi. Siitä seuraa myös kustannuksia, joihin ei ole osattu varautua.

JULKISEN ALAN U N I O N I

JAU ry ehdottaa, että julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen uudelleenorganisointi otettaisiin omaksi erilliseksi hankkeeksi, jossa korostuisi nykyistä paremmin työllisyyden edistäminen ja työvoimapalvelujen kokonaisuuden hallinta.

Opetus- ja kulttuuriministeriön toimialaan liittyvät asiat

Lakiesityksessä todetaan, että opetus- ja kulttuuriministeriön toimialalla merkittävimmän tehtäväkokonaisuuden muodostavat aluehallintovirastoissa hoidetut opetus- ja kulttuuritoimen (koulutus-, kirjasto-, liikunta- ja nuorisotoimi sekä varhaiskasvatus) ohjaus-, valvonta-, rahoitus ja kehittämistehtävät

JAU ry muistuttaa koulutuksen ennakkointityön valtakunnallisen koordinaation merkityksestä. Lisäksi on varmistettava, että valvonta- ja ohjaustehtäviä varten on riittävästi henkilöstöä.

JAU ry myös vaatii, että käsittelyssä olevan varhaiskasvatuslain ja kuulemiseen liittyvän lain yhteensopivuus varmistetaan, jotta saadaan selkiytettyä valvontaan liittyvää lainsäädäntöä.

Yleistä lakiehdotuksesta

Sosiaali- ja terveydenhuolto- ja maakuntaudistuksen yhtenä keskeisenä tavoitteena on esitetyn mukaisesti myös julkisen talouden kestävyysvajeen supistaminen sosiaali- ja terveystoimien kustannusten kasvua hillitsemällä. Tavoitteena on, että vuoden 2030 lopussa menot ovat 3 miljardia euroa pienemmät kuin ne olisivat vuonna 2016 laaditun ennusteen mukaan.

Lakiehdotuksesta ilmenee myös, että sote- ja maakuntaudistus vahvistaisi yksityisten palvelujen tuottajien markkina-asemaa. Lisäksi lakiehdotuksessa todetun mukaisesti maakuntaudistuksen odotetaan vaikuttavan positiivisesti maatalousyrittäjien asemaan.

Perustuslain 19 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan on turvattava jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut ja edistettävä terveyttä. Julkisten palvelujen toteuttaminen on siis perustuslaillinen velvoite, ei menoerä.

**JULKISEN ALAN
U N I O N I**

Julkisen alan unioni JAU ry

Marja Pihlajamäki
puheenjohtaja

Päivi Niemi-Laine
varapuheenjohtaja

Lisätietoja:

edunvalvontajohtaja Marja Lounasmaa, marja.lounasmaa@jytyliitto.fi
erityisasiantuntija Johanna Värmälä, johanna.varmala@jhl.fi